

Opole, dnia 29. marca 2024 r.

BIR/M20/2024

Sz. P.
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

Realizując wniosek podjęty podczas posiedzenia Rady Powiatowej Izby Rolniczej w Opolu z powiatu oleskiego dnia 19.03.2024 r. oraz w nawiązaniu do naszej opinii z dnia 12.02.2024r. o sygnaturze BIR/526/2024 i pisma z dnia 8.11.2023r. o sygnaturze BIR/2699/2023 (pisma w załączeniu), Zarząd Izby Rolniczej w Opolu zwraca się z prośbą o podjęcie działań mających na celu wprowadzenie uregulowań prawnych dotyczących szacowania i wypłacania odszkodowania za szkody wyrządzone przez żurawie. Wnioskujący postulują również, aby dokonać odstrzału redukcyjnego ich populacji ze względu na wyrządzane przez nie bardzo duże szkody w uprawach rolnych.

Ponownie podkreślamy, że mimo wielokrotnych inicjatyw samorządów rolniczych w sprawie rozwiązania problemu wypłaty rekompensat szkód wyrządzanych przez ptaki do dnia dzisiejszego nie zostały one pozytywnie rozpatrzone. Zdaniem Izby Rolniczej w Opolu rolnik nie jest w stanie zapanować nad zwierzyną żyjącą w stanie wolnym, a w szczególności nad gatunkami prawnie chronionymi, o czym mowa w naszych pismach, na które się powołujemy.

Problem ciągle narasta ze względu na brak kontroli liczebności ptaków prawnie chronionych (w przypadku zwierząt łownych liczebność jest regulowana przez Zarządy Kół Łowieckich realizujących Roczne Plany Łowieckie). Należałoby rozważyć zasadność dalszej prawnej ochrony gatunków ptaków wyrządzających ogromne szkody w rolnictwie.

Zwracamy się również z prośbą o przedstawienie dalszych działań i ustaleń powołanej grupy eksperckiej ds. wypłaty rekompensat rolnikom za szkody wyrządzone przez ptaki.

Mając na uwadze przedstawione aspekty, Izba Rolnicza w Opolu za stosowne uważa, aby Skarb Państwa odpowiadał za szkody wyrządzone przez ptaki tj. żurawie, dzikie gęsi, dzikie kaczki, kormorany, krukowate. Liczymy na bezzwłoczne podjęcie doraźnych działań satysfakcjonujących poszkodowanych rolników oraz prac nad wprowadzeniem odpowiednich zmian legislacyjnych w ustawie o ochronie przyrody w kwestii ochrony gatunkowej ptaków.

Z poważaniem
Szmulewicz

Załączniki:

1. Wniosek Rady Powiatowej Izby Rolniczej w Opolu z dnia 19.03.2024 r. (p. K. Brodacki)
2. Pismo Izby Rolniczej w Opolu do KRIR – BIR/526/2024
3. Pismo Izby Rolniczej w Opolu do KRIR – BIR/2699/2023

Nr.

FORMULARZ ZGŁOSZENIA
WNIOSKU MERYTORYCZNEGO

z powiatu Oleckiego

Imię i Nazwisko Krystian Świdziński

Adres do korespondencji Goła 68 ; 46-310 Gostów Słubi

Telefon Kontaktowy 665 505 508

1. Treść wniosku: Zwracam się z prośbą o uwzględnienie
prośby ze ~~ze~~ odcisków wyznaczonych przez Związek

2. Uzasadnienie: Na terenie powiatu oleckiego
Związek wyznacza i zarządza odciskami
w uprawach rolniczych. Wole i odroczyć
nie ponosi odpowiedzialności z tego tytułu.

3. Proponowane rozwiązanie: Proszę o wpis Związku
do odcisków i zmniejszenie populacji
przez wyłączenie jednostki administracyjnej
do wypłaty odcisków wyznaczonych przez Związek.

Wraz z delegacją do wniosku.

Świdziński
(podpis zgłaszającego)

Izba Rolnicza w Opolu

ul. Północna 2
45-805 Opole
tel.77 4572326

Opole, dnia 12 lutego 2024 r.

BIR/526 /2024/

Sz. P.
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

W związku z prowadzonymi konsultacjami społecznymi poselskiego projektu ustawy o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki, Izba Rolnicza w Opolu przedstawia uwagi środowiska rolniczego województwa opolskiego.

W ocenie rolników katalog ptaków powinien być rozszerzony o pozostałe gatunki z rodziny krukowatych m.in. wronę i gawrona. Mając na uwadze bardzo duże szkody wyrządzane przez te gatunki we wschodzących roślinach uprawnych oraz obecne możliwości ochrony pól uprawnych przed szkodami i procedury uzyskania zgody na wykonywanie określonych czynności objętych zakazem, wnosimy o uwzględnienie ich w art.1 p.1 projektu ustawy.

Ponadto Izba Rolnicza w Opolu wnioskuje o pozostawienie szacowania szkód wyrządzonych przez gatunki prawnie chronione w kompetencji Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska a nie jak zaproponowano w projekcie - w gestii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Uważamy, że RDOŚ właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkód jest instytucją dysponującą pracownikami, którzy mają odpowiednie przygotowanie i doświadczenie do dokonania oględzin i potwierdzenia wystąpienia tych szkód. Wnosimy więc o zmianę zapisu art.4 p.1. (oraz odpowiednio innych zapisów projektu ustawy).

W związku z powyższym Izba Rolnicza wnosi o uwzględnienie przedstawionych uwag w procedowanej ustawie.

Z poważaniem
PREZES
Izby Rolniczej w Opolu
Marek Froelich
Marek Froelich

Izba Rolnicza w Opolu

ul. Północna 2
45-805 Opole
tel.77 4572326

BIR/2699/2023

Opole, dnia 8 listopada 2023 r.

Sz. P.
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

Realizując wniosek Walnego Zgromadzenia Izby Rolniczej w Opolu VII kadencji z dnia 30 października 2023 r. w sprawie rozszerzenia zapisu art. 126 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody – o gatunki zwierząt tj.: żurawie, dzikie gęsi, dzikie kaczki, kormorany, krukowate ze względu na wyrządzane przez nie bardzo duże szkody w uprawach rolnych, Zarząd Izby Rolniczej w Opolu zwraca się z prośbą o podjęcie działań mających na celu rozwiązanie postulatów poprzez wprowadzenie odpowiednich zmian legislacyjnych w powyższej ustawie.

Mimo wielokrotnych inicjatyw samorządów rolniczych w sprawie rozwiązania problemu wypłaty rekompensat szkód wyrządzanych przez ptaki do dnia dzisiejszego nie zostały one pozytywnie rozpatrzone. W odpowiedziach Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Ministerstwo Środowiska często powołuje się na brak możliwości ustalenia gatunku, który wyrządził szkodę ze względu na rotację stad, oraz że wystąpienie opadów istotnie utrudnia a nawet uniemożliwia jakąkolwiek ocenę szkody.

Zdaniem Izby Rolniczej w Opolu rolnik nie jest w stanie zapanować nad zwierzyną żyjącą w stanie wolnym, a w szczególności nad gatunkami prawnie chronionymi, mimo wytycznych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska informujących o możliwościach zabezpieczenia swoich gospodarstw przed wyrządzanymi szkodami (zawartych w piśmie GDOŚ o sygnaturze DZP-WG.600.140.2023.AS z dnia 26.10.2023 r. – w załączeniu). Przedstawione formy ochrony dobytku rolników przed szkodami wyrządzanymi przez ptaki w wielu przypadkach są nierealne do wykonania na całej powierzchni gospodarstwa, zarazem bardzo kosztowne i czasochłonne, często nieskuteczne.

W ocenie rolników problem ciągle narasta, gdyż zwiększają się populacje dzikich zwierząt, przede wszystkim prawnie chronionych, ze względu na brak ciągłej kontroli ich liczebności

Izba Rolnicza w Opolu

ul. Północna 2
45-805 Opole
tel.77 4572326

(tak jak ma to miejsce w przypadku zwierząt łownych, których liczebność jest regulowana przez Zarządy Kół Łowieckich realizujących Roczne Plany Łowieckie). Należałoby również tutaj rozważyć zasadność dalszej prawnej ochrony gatunków wyrządzających ogromne szkody w rolnictwie.

Ponadto powołując się na treść pisma Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20.09.2023 r. o sygnaturze DPB.dl.057.5.2023, zwracamy się z prośbą o przedstawienie dalszych działań i ustaleń powołanej grupy eksperckiej ds. wypłaty rekompensat rolnikom za szkody wyrządzone przez ptaki.

Mając na uwadze przedstawione aspekty, Izba Rolnicza w Opolu za stosowne uważa, aby Skarb Państwa odpowiadał za szkody wyrządzone przez ptaki tj. żurawie, dzikie gęsi, dzikie kaczki, kormorany, krukowate i liczy na podjęcie działań mających na celu realizację wniosku samorządu rolniczego poprzez zmianę zapisów w ustawie o ochronie przyrody bądź wypracowania rozwiązania satysfakcjonującego poszkodowanych rolników.

Z poważaniem

PREZES
Izby Rolniczej w Opolu
Marek Froelich

Załączniki:

1. Pismo GDOŚ z dnia 26.10.2023 r. o sygnaturze DZP-WG.600.140.2023.AS
2. Pismo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20.09.2023 r. o sygnaturze DPB.dl.057.5.2023

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 26-10-2023 r.

DZP-WG.600.140.2023.AS

Pan Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie,

w ślad za spotkaniem z dnia 18 maja 2023 r., które odbyło się w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi w trakcie, którego omówiono potrzeby wypracowania rozwiązań w zakresie szacowania i wypłaty odszkodowań za szkody w gospodarstwach rolnych i rybackich powodowanych przez dzikie zwierzęta, przesyłam wytyczne dla rolników informujące o możliwościach zabezpieczania swoich gospodarstw przed szkodami wyrządzanymi przez gatunki chronione.

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że podstawową formą ochrony dobytku przed szkodami wyrządzanymi przez te zwierzęta jest jego zabezpieczenie. Zbieżne stanowisko wyraził również Trybunał Konstytucyjny w swoim wyroku z 28 września 2015 r. (sygn. akt K 20/14), w którym stwierdził, iż "Obowiązkiem właściciela jest dbałość o swój majątek i podejmowanie starań w celu jego ochrony. Właściciel lub użytkownik mienia przewidując możliwość wyrządzenia szkody przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, w pierwszej kolejności sam powinien podjąć stosowne czynności, zmierzające do uniknięcia szkody lub zminimalizowania jej rozmiarów."

Objęcie ochroną gatunkową oznacza, że w stosunku do przedstawicieli gatunków objętych tą ochroną obowiązują zakazy określone w art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916, z późn. zm.), wprowadzone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 2380). Wymienić tu należy m.in. zakazy umyślnego zabijania, okaleczania, chwywania i przetrzymywania, a także płoszenia i niepokojenia dziko występujących zwierząt.

Wśród obowiązujących zakazów, dwa obejmują swoim zakresem zagadnienie płoszenia i niepokojenia. Zakaz umyślnego płoszenia i niepokojenia, określony w art. 52 ust. 1 pkt 12 ustawy o ochronie przyrody (§ 6 ust. 2 ww. rozporządzenia), dotyczy gatunków oznaczonych w ww. rozporządzeniu, indeksem (1) i są to m.in. żubr, bóbr, wilk, niedźwiedź, a w przypadku ptaków, jedynie niewielka grupa zagrożonych lub niezwykle rzadkich i wrażliwych gatunków (głuszec, cietrzew, kulon, rybołów, gadożer, orlik grubodzioby, orzeł przedni, syczek, puszczyk mszarny). W przypadku ptaków zastosowanie ma więc zazwyczaj zakaz wymieniony w art. 52 ust. 1 pkt 13 ustawy o ochronie przyrody (§ 6 ust. 3 ww. rozporządzenia), który dotyczy umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych lub w miejscach

żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących. Z uwagi na brzmienie ww. przepisu należy rozważyć, czy zachodzą okoliczności, w których ww. zakaz obowiązuje, a więc czy dany teren (pole uprawne, obiekt hodowlany) jest miejscem noclegu, rozrodu lub wychowu młodych, bądź miejscem żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących.

W przypadku gdy zachodzą powyższe okoliczności, przed przystąpieniem do czynności płoszenia zwierząt gatunków objętych ochroną, przed rozpoczęciem takich działań należy uzyskać zezwolenie właściwego terytorialnie regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Należy również mieć świadomość, że używanie urządzeń płoszących bez zezwolenia ww. organu w sytuacji, o której mowa powyżej, zgodnie z art. 131 pkt 14 ustawy o ochronie przyrody, jest czynem zagrożonym karą aresztu lub grzywny.

Ptaki

Najbardziej popularną metodą odstraszenia ptaków w uprawach rolnych lub na obiektach hodowlanych jest jedna z szerokiego wachlarza metod akustycznych. Należy przez to rozumieć wszelkiego rodzaju urządzenia emitujące dźwięki, zwykle należące do jednej z dwóch grup: urządzenia biosoniczne emitujące głosy drapieżników i/lub przestraszonych ptaków oraz (najczęściej stosowane) urządzenia hukowe (przede wszystkim armatki gazowe). Zaletą metod akustycznych jest ich stosunkowo niska cena oraz fakt jednorazowego ponoszenia kosztów (zakup i ewentualny montaż urządzenia). Stosowanie jakichkolwiek metod akustycznych niesie jednak istotne ryzyko, że – w szczególności, kiedy są one używane nieumiejętnie lub nadużywane, np. stosowane zbyt często, przez długie okresy czasu i bez nadzoru człowieka – ptaki przyzwyczajają się do dźwięków, które miały je odstraszać i zaczynają te dźwięki ignorować.

Jedną z najbardziej powszechnych metod zabezpieczania upraw rolnych w Polsce jest montaż różnego rodzaju pasywnych odstraszaczy – klekoczących na wietrze metalowych puszek, migoczących pasków folii lub strachów na wróble na kijach ustawionych na polach uprawnych. Użycie tych środków nie wymaga zezwolenia i jest najtańsze, choć ich skuteczność jest z reguły mniejsza niż metod akustycznych.

Kolejnym typem rozwiązania (choćby korzystnym cenowo tylko na uprawach lub obiektach hodowlanych o niezbyt dużej powierzchni) stosowanym w polskich warunkach jest przykrywanie upraw lub stawów hodowlanych siatkami ochronnymi, tworzącymi barierę mechaniczną, uniemożliwiającą ptakom przedostanie się do owocujących roślin, kielkującego zboża lub tafli wody na terenie obiektów hodowlanych. Zastosowanie tej metody (samo przykrycie siatką) nie wymaga uzyskania zezwolenia właściwego organu i w przypadku dbałości o stan techniczny (szczelność przykrycia, brak dziur), jest ono skuteczne. Jednakże, należy pamiętać, że zabronione jest chwytanie i przetrzymywanie ptaków, jak również ich okaleczanie. Zdarzenia takie mogą (i często mają) miejsce w przypadku pozostawiania tak zabezpieczonej uprawy bez nadzoru. Właściciel jest więc zobowiązany zadbać o to, żeby ten rodzaj zabezpieczenia był widoczny dla ptaków, gdyż to człowiek jest odpowiedzialny za ich zaplątanie się w niewidoczną dla nich sieć. Należy się w takim przypadku liczyć z ewentualnością naruszenia ww. zakazów. Zastosowanie mają tu również przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 572), zgodnie z którymi zabrania się znęcania nad zwierzętami, przez co należy rozumieć zadawanie albo świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpień. Za znęcanie się nad zwierzętami może zostać wymierzona kara grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Ryzyko zaplątania się ptaków jest istotnie mniejsze, jeśli siatka ochronna jest naciągnięta (nie zwisa luźno). Ponadto, należy wybierać sieci o możliwie małym oczku oraz możliwie grubym splocie, które będą bardziej widoczne dla ptaków. Nie można również zapominać o regularnym obchodzeniu sieci w celu sprawdzenia, czy nie zaplątały się w nią zwierzęta, Sieć można też dodatkowo oznakować, np. kolorowymi, powiewającymi wstążkami lub pasami tkaniny.

Kolejną metodą możliwą do zastosowania szczególnie w warunkach upraw owocowych jest zastosowanie ochrony biologicznej w postaci zatrudnienia sokolnika z ptakiem

drapieżnym. Szpaki i ewentualne inne owocożerne gatunki ptaków posiadają naturalny instykt ucieczki przed drapieżnikiem, więc szybko opuszczają uprawę, którą uznają za teren łowiecki sokoła lub jastrzębia. Metoda sokolnicza jest też wysoce selektywna. Sokolnik może wybrać czas i miejsce wypuszczenia drapieżnika, jak również jego gatunek, w zależności od potrzeb, więc zastosowanie tej metody nie wywołuje negatywnego wpływu na inne gatunki zwierząt. W związku z faktem, iż ptak drapieżny porusza się praktycznie bezszelestnie, ochrona biologiczna nie powoduje żadnego hałasu. Na zastosowanie tej metody należy mieć zezwolenie (bądź musi je posiadać wykonujący usługę sokolnik), ale jest ona bardzo skuteczna.

Obiecujące wyniki w stosunku do większych gatunków zwierząt (gęsi, mewy, kormorany) daje stosowanie różnego rodzaju urządzeń emitujących skupioną wiązkę zielonego lasera. Powoduje on u ptaków strach i natychmiastową uciezkę. Stosowanie zielonego lasera jest bezgłośnie, a w przypadku używania ręcznych urządzeń emitujących, również bardzo selektywne (możliwość skierowania wiązki lasera w kierunku stada, a nawet konkretnych osobników). Informacje o skuteczności tej metody pochodzą z doświadczeń zagranicznych, gdzie jest ona stosowana m.in. w portach lotniczych dla odstraszenia żerujących na otwartej przestrzeni ptaków, w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu powietrznego. Należy ponadto mieć na uwadze, że wiązka lasera powinna być bezwarunkowo **zawsze** kierowana w dół. Wynika to ze względów bezpieczeństwa ludzi oraz z ograniczenia wprowadzonego ustawą z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (Dz. U. z 2012 r., poz. 1235, z późn. zm.), gdyż zgodnie z art. 87a ust. 1 tej ustawy, zabrania się emitowania lub powodowania emisji (...) wiązki lasera lub światła z innych źródeł w kierunku statku powietrznego w sposób mogący spowodować ośnienie, oślepienie lub wystąpienie poświaty.

Bóbr europejski (*Castor fiber*)

Poniżej przedstawiam materiały z proponowanymi rozwiązaniami w zakresie ograniczenia problemów powodowanych przez bobry, zarówno w aspekcie aktywnego zapobiegania kolonizacji przez bobry nowych terenów oraz również terenów już zajętych przez bobry.

- 1) Opracowanie „**Analiza dotychczasowych rodzajów i rozmiaru szkód wyrządzanych przez bobry (*Castor fiber*), oraz stosowanie metod rozwiązywania sytuacji konfliktowych**” [dr Andrzej Czech, Instytut Ochrony Przyrody PAN Kraków, 2005] dostępne jest na stronie internetowej pod adresem:

<https://www.naszbobr.pl/wp-content/uploads/2021/12/ROZWIAZYWANIE-SYTUACJI-KONFLIKTOWYCH.pdf>

W niniejszym opracowaniu omówiono rozwiązania w zakresie ograniczenia problemów powodowanych przez bobry w przypadku podtopień gruntu, niszczenia grobli, nasypów wskutek kopania nor i korytarzy przez bobry, niszczenia mniczków, ścinania cennych drzew, wybierania plonów, kopania kanałów w celu ułatwienia transportu pożywienia, tąpnięcia gruntu w przypadkach kopania nor pod powierzchnią ziemi.

- 2) Poradnik „**Bóbr europejski ochrona i zapobieganie szkodom**” wydany w ramach projektu „Ochrona bobra europejskiego na terenie województwa łódzkiego” opracowany przez pracowników Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, dostępny jest na stronie internetowej pod adresem:
http://ochronaprzyrody.gdos.gov.pl/files/aktualnosci/48471/Bohr_Europejski.pdf

Poradnik zawiera informacje na temat biologii bobra, jego zwyczajów, inżynierskiej działalności, znaczenia dla środowiska przyrodniczego, ochrony prawnej oraz procedury szacowania szkód. W poradniku znajdują się również informacje na temat sposobów minimalizacji działalności bobrów. W rozdziale tym można znaleźć wiele praktycznych wskazówek m.in. odnośnie zabezpieczania cennych drzew, upraw leśnych i sadów, ochrony grobli, nasypów i stawów rybackich.

- 3) Poradnik „**Bóbr - inżynier środowiska**” autorstwa Pawła Janiszewskiego - dr hab. prof. UWM w Olsztynie wydany przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Warszawie.

Dużą część publikacji stanowi opis konfliktów pojawiających się na styku działalności ludzi i aktywności bobrów oraz metody zapobiegania szkodom wyrządzanym przez bobry, a także sposoby zmniejszania negatywnych skutków ich działalności. Szczegółowo przybliżono procedurę postępowania w przypadku wystąpienia szkody spowodowanej przez bobry oraz rolę regionalnych dyrekcji ochrony środowiska w tym zakresie.

Żubr (*Bison bonasus*)

Publikacja „**Wilk. Żubr. Bóbr Kampania na rzecz ograniczania szkód**” wydana w ramach kampanii na rzecz ograniczenia szkód wyrządzanych przez zwierzęta prawnie chronione (wilk, żubr, bóbr) na obszarze Zielonych Płuc Polski, dostępna jest na stronie internetowej pod adresem:

http://www.krainazubra.pl/files/bobr_wilk_zubr_poradnik.pdf

Z publikacji tej wynika, że skuteczną metodą ochrony upraw rolniczych powodowanymi przez żubry (a jednocześnie także inne kopytne) okazało się ogradzanie pól pastuchem elektrycznym. Metoda ta stosowana jest w okolicach Puszczy Białowieskiej na polach ze zbożem i ziemniakami, a także w przypadku plantacji i upraw leśnych. Ogrodzenie wysokości 1-1,2 m tworzy się z 1 do 3 rzędów pastucha elektrycznego (umocowany na kilku wysokościach jest zarazem skuteczny także w odniesieniu do innych zwierząt, np. dzików) oraz dodatkowo z linki z paskami materiału założonej u góry. Dzięki oznakowaniu paskami tkaniny (zwłaszcza od strony lasu, skąd przychodzą żubry) ogrodzenie jest lepiej widoczne dla zwierząt i szybciej przynosi oczekiwane rezultaty. Zwykle tuż po postawieniu pastuch zostaje jeden lub dwa razy zerwany przez żubry, ale zwierzęta prędko się uczą, że ogrodzenie to kojarzy się z przykrym doznaniem i nie próbują go więcej przekraczać. Stosujący to ogrodzenie gospodarze bardzo wysoko oceniają jego skuteczność.

Wilk (*Canis lupus*)

Jak wynika z badań prowadzonych przez instytucje naukowe oraz doświadczeń innych krajów, najskuteczniejszym sposobem zmniejszenia szkód wyrządzanych przez ten gatunek jest zabezpieczanie stad poprzez np. używanie psów pasterskich, fladr, ogrodzeń czy pastuchów elektrycznych.

W zakresie zabezpieczeń gospodarstw przed szkodami wyrządzanymi przez wilki powstało kilka przydatnych publikacji:

1. „**Poradnik ochrony zwierząt hodowlanych przed wilkami**” (Nowak S., Mysłajek R.W., Stowarzyszenie dla Natury Wilk, Twardorzeczka 2020) dostępne jest na stronie internetowej pod adresem: <https://www.polskiwilk.org.pl/publikacje>.

Poradnik omawia metody zabezpieczania inwentarza przed atakami wilków: psy stróżujące, ogrodzenia, pastuchy elektryczne i fladry.

2. Publikacja „**Wilk. Żubr. Bóbr Kampania na rzecz ograniczania szkód**” wydana w ramach kampanii na rzecz ograniczenia szkód wyrządzanych przez zwierzęta prawnie chronione (wilk, żubr, bóbr) na obszarze Zielonych Płuc Polski, dostępna jest na stronie internetowej pod adresem: http://www.krainazubra.pl/files/bobr_wilk_zubr_poradnik.pdf.

Podobnie jak powyższy poradnik, publikacja ta omawia poszczególne metody zabezpieczeń.

3. Czeski standard „Livestock herd protection against large carnivore attacks” (Nature Conservation Agency of the Czech Republic, 2021) dostępny na stronie: https://broumovsko.nature.cz/documents/20121/1200309/02006_LIVESTOCK_HERD_PROTECTION_AGAINST_LARGE_CARNIVORE_ATTACKS.pdf/857297b8-694f-76dc-cbe7-a6355d5138ab?t=1652776339721 (link do wersji w języku angielskim).

Standard zawiera praktyczne schematy budowy ogrodzeń zabezpieczających zwierzęta gospodarcze przed wilkami.

4. Broszura „Zabezpieczanie zwierząt gospodarskich przed atakami wilków przy użyciu ogrodzeń elektrycznych.” (Śmietana W. Projekt PL0108 „Optymalizacja wykorzystania zasobów sieci Natura 2000 dla zrównoważonego rozwoju w Karpatach”, Instytut Ochrony Przyrody, Kraków. 2010) dostępna na stronie: https://archiwum.gdos.gov.pl/files/aktualnosci/19681/zabezpieczanie_zwierzat_gospodarskich_przed_atakami_wilkow.pdf.

Krótką broszurę poświęconą głównie ogrodzeniom elektrycznym.

Niedźwiedź brunatny (*Ursus arctos*)

Projekt „Program Ochrony Niedźwiedzia Brunatnego w Polsce” (Selva N., Zwijacz-Kozica T., Sergiel A., Olszańska A, Zięba F.) wersja z marca 2012 dostępna na stronie: <https://carpathianbear.pl/wp-content/uploads/2012/11/projekt-program-ochrony-niedzwiedzia-marzec-2012.pdf>.

Jak wynika z ww. opracowania najskuteczniejszą metodą zapobiegania szkodom powodowanym przez niedźwiedzie jest używanie ogrodzeń elektrycznych wokół pasiek. Ogrodzenia konwencjonalne z siatki ogrodzeniowej, drutu czy drewna okazują się bezużyteczne. Pasięki mogą być też umieszczane na platformach o wysokości co najmniej 2 m, zbudowanych w sposób uniemożliwiających niedźwiedziom wspinanie się na platformę.”

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo – /

Do wiadomości:

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Ministerstwo Klimatu i Środowiska – Departament Ochrony Przyrody

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Podsekretarz Stanu
Krzysztof Cieciora

Warszawa, 20 września 2023 r.
znak sprawy: DPB.dl.057.5.2023

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Dotyczy: postulatu w sprawie wypłaty rekompensat rolnikom za szkody wyrządzone przez ptaki.

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 28 sierpnia 2023 r. znak KRIR/JM/955/2023 dotyczące postulatu w sprawie podjęcia działań umożliwiających wypłatę rekompensat rolnikom za szkody wyrządzone przez ptaki, informuję co następuje.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) zgodnie z wcześniej przekazywanymi informacjami podjęło się rozwiązanie problemu szkód wyrządzanych przez ptaki w uprawach rolnych i stawach rybackich. W związku z tym 18 maja 2023 r. zostało zorganizowane spotkanie w tej sprawie, w którym uczestniczyli m.in. przedstawiciele Krajowej Rady Izb Rolniczych (KRiR), Ministerstwa Klimatu i Środowiska (MKiŚ) oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ). Podsumowaniem rozmów była propozycja powołania grupy eksperckiej składającej się z przedstawicieli rolników oraz administracji i instytutów naukowych, której celem było wypracowanie prostych rozwiązań umożliwiających obiektywne oszacowanie szkód i wypłatę adekwatnych rekompensat.

W ślad za ww. ustaleniami 25 maja 2023 r. została powołana grupa ekspercka w skład, której zaproszono również przedstawicieli KRiR.

Dnia 22 czerwca br. odbyło się spotkanie tej grupy, na którym MRiRW przedstawiło konkretne propozycje rozwiązań. Niestety pomimo naszego zaproszenia przedstawiciele KRIR nie wzięli w nim udziału. Na spotkaniu tym zostały omówione najważniejsze kwestie związane z szacowaniem i wypłatą odszkodowań z

przedstawicielami m.in. MKiŚ, GDOŚ, Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej- Państwowy Instytut Badawczy oraz Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego - Państwowy Instytut Badawczy.

Efektom końcowym prac wspomianej grupy było przygotowanie propozycji rozwiązań, które pozwolą na wypłatę rekompensat za szkody wyrządzone przez:

- łabędzie, gęsi lub żurawia - w uprawach na gruntach ornych;
- kormorana - na gruntach pod stawami rybnymi.

Zaproponowano aby wysokość rekompensat była ustalana w sposób prosty tj. w oparciu o stawki ryczałtowe (zł/ha).

Do oszacowania szkód wyrządzanych przez ptaki roślinożerne (łabędzie, gęsi lub żurawia) zaproponowano powoływanie zespołu, który zająłby się do dokonaniem oględzin i potwierdzenia wystąpienia szkody. W skład zespołu wchodziłoby przedstawiciele ośrodka doradztwa rolniczego i wojewódzkiej izby rolniczej oraz poszkodowany.

W przypadku kormorana rekompensata wyliczana byłaby z uwzględnieniem miejsca występowania kormorana w okresie lęgowym i pozalęgowym oraz liczebności ptaków w tych okresach, powierzchni gruntów pod stawami rybnymi, na których wystąpiły te szkody, oraz stawki rekompensaty.

Zapewniam, że MRiRW podejmuje wszelkie możliwe starania aby ww. rozwiązania w zakresie wypłaty rekompensat za szkody wyrządzane przez ptaki mogły zacząć funkcjonować już w 2024 roku.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Cieciora

/podpisano elektronicznie/

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:
www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

Adres do korespondencji:
Parzniew, ul. Przyszłości 5, 05-804 Pruszków tel. 881 939 421
e-mail: sekretariat@krir.pl
www.krir.pl

KRIR/JM/955/2023

Warszawa, 28.08.2023 r.

Pan Robert Telus
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Ministrze,

Na wniosek Podlaskiej Izby Rolniczej zwracam się do Pana Ministra w sprawie podjęcia prac mających na celu włączenie odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez żurawie, dzikie gęsi, gołębie grzywacze i krukowate oraz skuteczne rozwiązanie problemu dotyczącego ptaków niszczących uprawy rolne. Rolnicy coraz częściej zgłaszają szkody w uprawach rolniczych spowodowane przez dzikie ptactwo, co powoduje osiągnięcie przez nich satysfakcjonujących dochodów z produkcji rolniczej. W związku z występującymi szkodami powinni oni mieć możliwość otrzymania odpowiedniej rekompensaty za szkody w swoich uprawach.

Ponadto zgodnie z informacją przekazaną przez Sekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska Panią Małgorzatą Golińską na Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 07 lipca 2023 r., przygotowano projekt ustawy, której rozwiązania będą przewidywały rekompensaty dla rolników a szkody wyrządzone przez ptaki i ma być przyjęty jeszcze w obecnej kadencji Sejmu. W związku z powyższym wnioskuję o jak najszybsze przedstawienie ww. projektu samorządowi rolniczemu w celu konsultacji.

Przedstawiając powyższe,

Pozostaję z poważaniem
Prezes Krajowej Rady Izby Rolniczych
Wiktor Szmulewicz

